

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодощовочівництва, екології та захисту рослин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо проходження виробничої практики студентами першого
рівня вищої освіти (бакалавр) спеціальності
203 „Садівництво, плодощовочівництво та виноградарство”
(заочна форма навчання)

Умань – 2023

Методичні рекомендації щодо проходження виробничої практики студентами (заочна форма) першого рівня вищої освіти (бакалавр) спеціальності 203 „Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство”.

У програмі викладено питання організації, проведення та підведення підсумків виробничої практики для студентів, які навчаються за освітнім рівнем «бакалавр».

Методичні вказівки підготували:

Яковенко Р.В., Заморський В.В., Слободяник Г.Я., Тернавський А.Г., Чаплоуцький А.М., Буцик Р.М., Фоменко О.О.

Відповідальний за випуск – Щетина С.В.

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 6 від 29.03.2023 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин (протокол № 5 від 11.04.2023 р.)

Зміст

Вступ.....	4
1. Загальні положення про виробничу практику.....	5
2. Мета і завдання практики.....	7
3. Зміст практики.....	9
4. Організація виробничої практики.....	10
5. Програма виробничої практики.....	11
6. Написання, оформлення та захист звіту.....	12
7. Додатки.....	14

Вступ

Підготовка студентів першого рівня вищої освіти „бакалавр" здійснюється за спеціальністю 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» виробничого спрямування: плодівництво, овочівництво і виноградарство. У методичних рекомендаціях наведено мету виробничої практики, її зміст і програму.

Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного обсягу практичних знань та умінь відповідно до першого рівня вищої освіти. Практика студентів проводиться з відривом від теоретичного навчання на базах практики (підприємствах, організаціях, установах), науково-технічне оснащення яких спроможне забезпечити сучасні вимоги до підготовки здобувачів вищої освіти, а також умови їх подальшого професійного росту та кар'єри.

Практика передбачає удосконалення професійно-практичної підготовки студентів, технологію надання їм достатнього обсягу практичних знань, умінь і навичок відповідно до вимог освітнього процесу з використанням матеріально-технічної бази працедавців. Здобуття студентом однієї або декількох компетенцій; послідовність одержання необхідних практичних знань і вмінь; опис процедури та конкретні критерії оцінювання рівня знань, умінь, навичок, які студенти досягають за результатами практики; вимоги до оформлення та захисту звітів.

1. Загальні положення про виробничу практику

Метою виробничої практики є поглиблення та закріплення знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, набуття практичних навичок, ознайомлення безпосередньо на підприємстві з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь й навичок зі спеціальності, а також збір матеріалу для написання звіту. Здобувач вищої освіти закріплюються для виконання програми виробничої практики у навчально-виробничому відділі Уманського НУС, агроформуваннях України, з якими попередньо укладені договори, як з базами виробничої практики.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора університету. На рівні університету загальний контроль за організацією проведення практики студентів здійснює керівник виробничої практики, який також надає допомогу кафедрам у пошуку баз практики, оформленні договорів з ними та оформленні направлень студентів на практику. Загальну організацію практики та контроль за її якістю проведення покладається на завідувачів випускових кафедр. Вони призначають відповідальних за організацію та проведення практики студентів, досвідчених викладачів, які викладають фахові дисципліни при підготовці студентів, в обов'язки яких входить:

- своєчасне подання замовлень на оформлення угод з базами практики;
- проведення необхідних організаційних заходів, зокрема оформлення щоденників та скерувань на бази практики.

Направлення студентів на практику здійснюється наказом ректора.

На студентів, які проходять практику на підприємстві (організації, установі), розповсюджуються законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства. Тривалість робочого часу студентів під час проходження виробничої практики регламентується законодавством України про працю.

Навчально-методичне керівництво практикою, а також контроль за виконанням робочої програми практики здійснюють керівники практики (від випускових кафедр та від бази практики). Методичним забезпеченням практик студентів університету є програма практик і щоденник її проходження.

Перед від'їздом на виробничу практику кожен здобувач вищої освіти отримує індивідуальне завдання від свого керівника, яке включає: методи збору і обробки одержаної інформації в господарстві для підготовки та написання щоденника та звіту про підсумки проходження виробничої практики.

У випадку роботи студента за спеціальністю кафедра за його заявою може рішенням створеної комісії перезарахувати здобувачу вищої освіти результати проходження практичної підготовки.

2. Мета і завдання практики

Виробнича практика бакалаврів за спеціальністю 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» має на меті вдосконалення методів і поглиблення досвіду професійної роботи, оволодіння навичками організації і управління виробничим підрозділом; освоєння наукових розробок; коректування і впровадження прогресивних технологій в садівництві, овочівництві відкритого і закритого ґрунту та виноградарстві; накопичення матеріалу для звіту про практику.

У результаті проходження практики бакалавр повинен забезпечувати **програмні компетентності**, зокрема:

- Застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Навички здійснення безпечної діяльності.
- Працювати в команді.
- Використовувати навички з вирощування посадкового матеріалу плодкових, ягідних культур і винограду, розмноження овоче-баштанних рослин у відкритому і закритому ґрунті та грибів.
- Застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів плодкових рослин і винограду для розв'язання виробничих технологічних задач.
- Науково-обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.
- Використовувати факти і досвід новітніх сучасних досягнень у садівництві, виноградарстві, овочівництві.
- Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Використовувати практичні навички вирощування плодкових, овочевих культур і винограду.

Програмні результати навчання

- Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі садівництва, плодоовочівництва та виноградарства.
- Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін.
- Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі садівництва та виноградарства.
- Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.
- Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого та посадкового матеріалу плодоовочевих культур та винограду відповідно до встановлених вимог.
- Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної плодово-ягідної продукції та винограду відповідно до діючих вимог.
- Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування овоче-баштанної продукції та грибів відповідно до діючих вимог.
- Планувати економічно вигідне виробництво плодоовочевої продукції та винограду.
- Організовувати результативні і безпечні умови роботи.
- Володіти знаннями і навичками, необхідними для вирішення виробничих завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

3. Зміст практики

Програма виробничої практики передбачає ознайомлення студента із організацією і сучасною технологією виробничих процесів у сільськогосподарських підприємств, із структурою їх підрозділів, оснащенням, з передовими методами праці; залученням здобувача вищої освіти до самостійного виконання робіт за фахом; набуття здобувачем вищої освіти навиків роботи в трудовому колективі; вивчення організації і управління у розділі вдосконалення технології виробництва продукції плодоовочівництва та виноградарства.

За період практики здобувач вищої освіти знайомиться з технологіями вирощування плодових, овочевих культур і винограду. На основі спілкування з фахівцями господарства та узагальнення статистичної звітності вивчає прогресивні форми організації праці в даних агроформуваннях.

У період виробничої практики у господарстві оцінюється агробіологічна та економічна ефективність окремих елементів технологій вирощування плодів, ягід, овочів і винограду, відпрацьовуються навички організаційної та управлінської діяльності.

Виконання програми практики передбачає набуття та вдосконалення практичних навичок фахівця з технологічних прийомів вирощування розсади й садіння розсади овочевих рослин у відкритому і закритому ґрунті; вирощування й висаджування посадкового матеріалу плодових, ягідних культур і винограду; сівба овочевих культур, догляд за плодовими, овочевими, ягідними культурами і насадженнями винограду у відкритому і закритому ґрунті. Збирання урожаю, логістика зібраної плодоовочевої продукції.

4. Організація виробничої практики

Загальною формою звітності здобувач вищої освіти про виробничу практику є звіт, виконаний згідно індивідуального завдання. Завіряється він керівником від бази практики і подається на рецензування керівнику практики від університету. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання й оформляється відповідно до вимог чинних нормативних актів. До завірених печаткою установи (господарства) звіту здобувач вищої освіти обов'язково додає щоденник і характеристику за період проходження практики.

При проходженні виробничої практики студент вивчає методи управління врожаєм та якістю продукції, методики досліджень ринку плодоовочевої продукції і винограду, засобів захисту рослин, засобів механізації, тощо. Аналізує результати застосування різних агротехнологічних заходів вирощування якісної плодоовочевої продукції та винограду.

Опановує передові екологічно безпечні та економічно вигідні технології вирощування плодів, овочів і винограду, розробляє систему удобрення (грунтове, позакореневе, фертигація), зрошення, інтегрованого захисту рослин й програмування врожаю.

Вивчає передовий досвід щодо здійснення добору сортів плодкових, ягідних культур і винограду та сортів і гібридів овочевих культур для конкретних умов господарства.

Опановує методи підвищення якості посівного матеріалу овочевих культур і посадкового матеріалу плодкових культур та винограду; навчається складати необхідну документацію для насінневого і сортового контролю. Опановує систему заходів охорони навколишнього середовища та охорони праці.

Бере участь у впровадженні нових досягнень науки і передового досвіду, досліджує результати інноваційної діяльності, визначає економічну, біоенергетичну та екологічну ефективність вирощування плодкових, овочевих культур і винограду.

5. Програма виробничої практики

5.1 Характеристика бази практики. За період практики здобувач вищої освіти знайомиться з сільськогосподарським підприємством (господарством), бере безпосередню участь у проведенні технологічних операцій щодо вирощування плодових, овочевих культур відкритого і закритого ґрунту та винограду; збирає необхідні дані для написання звіту.

5.2. Характеристика кліматичних умов для вирощування плодових, овочевих культур і винограду. Дані багаторічних спостережень за температурою повітря, атмосферними опадами, вологістю повітря; особливості зимового періоду, глибина промерзання ґрунту, висота снігового покриву, дати останніх заморозків, строки початку весняних робіт; характеристика кліматичних умов у період вегетації плодових, овочевих культур і винограду.

5.3. Технології вирощування плодових, овочевих культур відкритого і закритого ґрунту та винограду. Сорти і гібриди вирощуваних культур. Опис питань (двох) з нормативних дисциплін, які стосуються тематики кваліфікаційної роботи або технологічні засади вирощування плодових, овочевих культур і винограду які застосовуються у господарстві (додаток А).

5.4. Охорона праці. Дотримання норм і правил безпеки праці при виконанні основних сільськогосподарських робіт в господарстві; правила безпеки при використанні, транспортуванні та зберіганні пестицидів; дотримання норм пожежної безпеки.

6. Написання, оформлення та захист звіту

Підведення підсумків навчальної практики здійснюється після її закінчення за результатами виконання програми і оцінювання індивідуального завдання студентами. Письмовий звіт, підписаний та оцінений керівником від бази практики, разом із щоденником подається на реєстрацію в деканат та рецензування керівнику практики від випускових кафедр. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів робочої програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури, відповідати встановленим вимогам.

Звіт з практики захищається студентом перед комісією. Комісія приймає залік у студентів на базах практики або в Університеті по закінченню практики згідно графіка. Оцінка за практику вноситься в залікову відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії. Студенту, який не виконав програми практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студенту, який відповідно до наказу ректора Університету проходитиме закордонне стажування може бути надано право проходження практики в інший період, аніж той, що визначений навчальним планом

Для викладення інформації виділяється час в межах 10 хвилин. Після закінчення доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання членів комісії та присутніх на захисті. Відповіді мають бути чіткими та переконливими. Звіт про проходження виробничої практики оцінюється в межах від 0 до 100 балів включно згідно критеріїв оцінювання (додаток Б).

Рекомендований зміст і обсяг сторінок звіту про виробничу практику спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство»

Титульний аркуш (додаток В)

Вступ (проблеми і перспективи галузі, роль науки і впровадження інтенсивних технологій) *(1-2 сторінки)*.

1. Характеристика сільськогосподарського підприємства (господарства) *(3-4 сторінки)*.

1.1. Назва, місце розташування, виробничі підрозділи.

1.2. Характеристика ґрунтів.

1.3. Характеристика кліматичних умов.

2. Опис питань (двох) з нормативних дисциплін, які стосуються тематики кваліфікаційної роботи або характеристика технології вирощування плодових, овочевих культур та винограду у господарстві *(2-3 сторінки)*.

3. Стан охорони праці *(1 сторінка)*.

ВИСНОВКИ (підсумки здобувача вищої освіти про проходження виробничої практики) *(1-2 сторінки)*.

Перелік питань з нормативних дисциплін наведено в додатку В. Титульний аркуш щоденника та опис змісту виконання робіт під час проходження виробничої практики наведено в додатках Д, Е.

Плодівництво.

Закладання інтенсивних насаджень. Сорти плодових культур.

Формування та обрізування плодових насаджень.

Удобрення рослин в інтенсивних садах та ягідниках.

Догляд за урожаєм та його регулювання в інтенсивних насадженнях.

Методи збирання врожаю та післязбиральна обробка плодів і ягід

Овочівництво.

Технологічні прийоми вирощування овочевих культур.

Характеристика видів капусти, їх морфологічні та біологічні особливості.

Характеристика основних представників родини пасльонові.

Біологічна та морфологічна характеристики основних овочевих рослин групи коренеплідні

Біологічна та морфологічна характеристика основних цибулевих овочевих рослин

Виноградарство.

Технологія вирощування щеплених саджанців.

Технологія вирощування кореневласних саджанців.

Закладання насаджень винограду. Сорти винограду.

Формування та обрізування насаджень винограду.

Удобрення винограду в інтенсивних насадженнях.

Агрофармакологія.

Дія пестицидів на плодовоовочеві культури і виноград.

Технологія безпечного застосування пестицидів.

Технологія застосування пестицидів для зниження чисельності шкідливих

організмів під час вирощування плодових культур.

Технологія застосування пестицидів для зниження чисельності шкідливих організмів під час вирощування овочевих культур.

Технологія застосування пестицидів для зниження чисельності шкідливих організмів під час вирощування винограду.

Критерії оцінювання

Критерій за яким оцінюється звіт	Рейтинговий бал
1. Перевірка звіту:	70
• відповідність змісту звіту завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	40
• самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	10
• наявність елементів науково-дослідного характеру	10
• використання комп'ютерних технологій	5
• відповідність стандартам оформлення	5
2. Захист звіту, в тому числі:	30
• доповідь	20
• правильність відповідей на поставлені запитання	10
Всього	100

Шкала оцінювання

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення ECTS	Кількість балів
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	67-74
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-66
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35-59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34

Додаток В

Форма титульного аркуша звіту

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодощовчівництва, екології та захисту рослин

ЗВІТ

про проходження виробничої практики
здобувачем вищої освіти першого рівня "бакалавр"
спеціальності 203 "Садівництво, плодощовчівництво та
виноградарство"

(П.І.Б.)

(місце практики)

(термін проходження практики)

Керівники:

(Печатка установи)

від установи: _____
посада, ім'я, прізвище

від університету: _____
вчена ступінь ім'я, прізвище

Умань-2023 р.

Додаток Д

Форма титульного аркуша щоденника

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодощовочівництва, екології та захисту рослин

Щоденник

здобувача вищої освіти _____
П.І.Б.

факультету плодощовочівництва, екології та захисту рослин
_____ групи

Місце і термін практики _____

Керівник практики від установи: _____
(підпис, посада, І.П.)

(Печатка установи)

Форма заповнення щоденника

Дата	Вид роботи, у якій брав участь студент	Місце роботи	Короткий опис змісту роботи
1.06.23	Організація збору суниці	ФГ «Молодецька ягода»	Проводили інструктаж з працівниками перед збором суниці. Вели облік зібраної продукції.